

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

1 oktober 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, HUISVESTING EN STEDELIJK BELEID

Interpellatie van de heer Carl Decaluwe tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de invulling van de sociale mix in het toewijzingsbeleid van sociale woningen

Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van de heer Marcel Logist tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de afloop van de SIF-projecten

Vraag om uitleg van de heer Eddy Schuermans tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over het uitwerken van een compensatieplan voor de vrijmaking van de energiemarkt

Vraag om uitleg van de heer Johan De Roo tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toestand van de gemeentelijke financiën

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

Dinsdag 1 oktober 2002

VOORZITTER : De heer Jan Penris

– *De interpellatie wordt gehouden om 14 uur.*

Interpellatie van de heer Carl Decaluwe tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de invulling van de sociale mix in het toewijzingsbeleid van sociale woningen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Decaluwe tot de heer Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de invulling van de sociale mix in het toewijzingsbeleid van sociale woningen.

De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is niet de eerste keer dat de problematiek van de sociale mix in deze commissie wordt besproken. Ik ondervraag bovendien nu al de vierde bevoegde minister over deze materie.

Mijnheer de minister, ook u hebt al heel wat verklaringen afgelegd over de invulling van de sociale mix, maar op het terrein blijft de onduidelijkheid nog steeds bestaan. Een bijzonder belangrijke passage van het socialehuurbesluit, het zogenaamd besluit-De Batselier, is paragraaf 5 van artikel 5. De tekst is intussen al eens vervangen, maar het artikel, dat bedoeld is om in bepaalde woonwijken iets te doen aan de mix van sociaal zwakkeren en sterkeren, werd tot nog toe niet toegepast.

Destijds vermeldde de huurreglementering dat sociale bouwmaatschappijen in hun toewijzingsbeleid moeten streven naar een sociale mix. De strikt na te leven toewijzingscriteria, die eveneens werden vermeld in het besluit, maakten dat evenwel tot

dode letter. Er is in de wetgeving immers nog steeds dubbelzinnigheid en tweeslachtigheid.

Enkele jaren geleden werd de sociale bouwmaatschappijen wettelijk de mogelijkheid geboden een intern toewijzingsreglement op te stellen, dat weliswaar door de administratie Woonbeleid moest worden goedgekeurd. De bouwmaatschappijen hebben daar naar eigen inzichten werk van gemaakt – de ene al wat creatiever dan de andere – met het oog op een sociale mix. Uit een rondvraag blijkt echter dat de ontwerpen die door de bouwmaatschappijen naar de administratie Woonbeleid werden gestuurd, één voor één werden verworpen. Het kon ook niet anders, want de wettelijke reglementering moest worden toegepast.

Er worden intussen nog steeds publieke verklaringen over die sociale mix afgelegd. De sociale bouwmaatschappijen beschikken over alle mogelijke middelen om die mix te realiseren, terwijl de administratie, maar vooral de wetgeving dat gewoonweg onmogelijk maakt.

Mijnheer de minister, het is niet de eerste keer dat de raad van bestuur van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij daar de aandacht op vestigt. In februari 2002 heeft de raad van bestuur u schriftelijk gevraagd welke houding hij in deze aangelegenheid nu moet aannemen. De VHM en haar commissaris zijn immers reglementair belast met het toezicht op de toewijzing van sociale woningen. Tot voor een week had u daar nog niet op geantwoord.

U hebt een nieuw socialehuurbesluit aangekondigd. Vorig jaar deed u dat ook al ; het was één van uw eerste grote beleidsverklaringen. Iedereen juichte dat toe, maar we wachten er nog steeds op. Het nieuwe besluit zou de bouwmaatschappijen de mogelijkheid bieden om gemotiveerd af te wijken van de toewijzingsregel, die tot dusver alleen de chronologie van de inschrijving betreft. Een afwijking zou dus niet meer afhangen van een vooraf-

Decaluwe

gaand akkoord van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. Het besluit is er echter nog steeds niet. Ook mijn interpellaties tot uw voorgangers bleven zonder resultaat.

Mijnheer de minister, welke concrete maatregelen werden reeds genomen om de sociale mix die met de huidige wetgeving wordt beoogd, effectief toe te passen? Wat verstaat u precies onder sociale mix? Gaat het om de aanwezigheid van allochtonen, om een verhouding van eigenaars en huurders, of om een verhouding van gewone gezinnen en éénoudergezinnen? Het feit dat de sociale mix op allerlei manieren kan worden uitgelegd, is misschien een reden waarom de ontwerpen niet werden goedgekeurd door de administratie Woonbeleid.

Kan een beheersovereenkomst met de VHM geen oplossing bieden om de sociale mix concreet vorm te geven? In dat geval moet uiteraard ook de wetgeving wat worden bijgestuurd. Welke evolutie is er waarneembaar in het inkomensprofiel van de sociale huurders sinds 1999? In welke mate proberen de erkende vennootschappen de toewijzingsregels te omzeilen om op hun manier een sociale mix te realiseren? Wat is de evolutie van het aantal klachten over toewijzing sedert 1999?

Een schoolvoorbeeld daarvan heb ik gevonden in Limburg, waar bepaalde bouwmaatschappijen hadden besloten het gemiddeld aantal migranten in de gemeente in hun toewijzingen niet te overschrijden. Er werd destijds geoordeeld dat zulks niet kon, maar de vraag blijft hoe er dan wel mee om te gaan. Intussen gebeuren er toch toewijzingen die eigenlijk niet correct zijn, maar wel bedoeld zijn om op een eigen manier een sociale mix na te streven. In welke extra middelen voorziet u voor de erkende vennootschappen om een echte sociale mix mogelijk te maken?

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit me aan bij de vragen van de heer Decaluwe. Ik wil er enkel op wijzen dat wij in de commissievergadering van 23 april 2002 identiek hetzelfde onderwerp hebben besproken en het eveneens hebben gehad over de chronologie van de wachtlijsten, de gevolgde prioriteitenregelingen en de leefbaarheidsstudies.

Toen heeft de minister beloofd dat hij het socialehuurbesluit zou aanpassen. Nu is het reeds okto-

ber. Ik ben erg benieuwd naar het antwoord van de minister. Ik hoop en ben er ook zeker van dat dat niet volledig hetzelfde zal zijn als het antwoord dat in april werd gegeven.

De voorzitter : Mijnheer de minister, ik wil mij namens mijn eigen fractie aansluiten. De heer Decaluwe heeft het probleem exact geformuleerd. In deze commissie en in het algemeen in de politiek wordt omtrent sociale huisvesting veelvuldig gepraat over het begrip sociale mix. Het is echter voor weinigen van ons heel duidelijk wat er echt met sociale mix wordt bedoeld en wanneer een sociale mix een goede mix is.

De heer Decaluwe heeft een aantal elementen opgesomd die ertoe kunnen bijdragen het begrip sociale mix te helpen interpreteren. Er is in de eerste plaats het pecuniaire aspect. Er zijn mensen die veel en mensen die weinig betalen, mensen met een hoog en mensen met een laag inkomen. De verhouding eigenaar-huurder is een ander element in het onderzoek van het begrip sociale mix. Uit de contacten die we met de mensen uit de socialehuursector hebben blijkt toch dat de verhouding tussen autochtonen en allochtonen – en dan vaak niet-aangepaste allochtonen – een belangrijk element is. De minister heeft daar in het verleden al uitspraken over gedaan. Hij heeft steeds voorgehouden dat de socialewooninfrastructuur leefbaar moet blijven en men niet mag geconfronteerd worden met fenomenen zoals 'Überfremdung', een overaanwezigheid van vaak niet-aangepaste vreemdelingen. Hij had destijds aangekondigd dat hij concrete maatregelen zou nemen. Ik wilde graag weten wat die maatregelen zijn.

Naar aanleiding van de Septemberverklaring werd door de minister-president verwoord – maar het zal uiteraard de visie van de minister zijn geweest – dat hij voorstander is en blijft van de vervreemding van een gedeelte van de socialehuurwoningen, waardoor de huurders mettertijd in staat kunnen worden gesteld om eigenaar te worden. Ik verneem echter dat in projecten met een overvloed aan niet-aangepaste vreemdelingen, niemand van de sociale huurders geïnteresseerd is om in die formule in te stappen.

Ik wil van de minister graag vernemen wat hij verstaat onder sociale mix, en meer bepaald ten aanzien van de verhouding tussen autochtonen en allochtonen.

Minister Jaak Gabriëls : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, in eerste instantie wil ik iets zeggen over het uitblijven van het nieuwe socialehuurbe-

Gabriels

sluit. We zijn er volop mee bezig. Begin 2003 moet dit klaar zijn. Dat dit langer duurt dan gedacht, heeft te maken met het feit dat we overleggen met alle actoren die terzake opereren. We willen een en ander tot een goed einde brengen, waardoor het socialehuurbesluit in zijn nieuwe vorm aangepast is aan de vragen die men heeft.

De toewijzingsregels in het socialehuurbesluit behelzen enerzijds een aantal dwingende bepalingen die door alle socialehuisvestingsmaatschappijen gevolgd moeten worden, en anderzijds een aantal bepalingen die ruimte laten voor een eigen invulling door de socialehuisvestingsmaatschappij.

De chronologie van inschrijvingen en de reglementaire voorrangregels zijn twee aspecten die bij de toewijzing door alle socialehuisvestingsmaatschappijen gerespecteerd moeten worden. Het zijn dwingende toewijzingsregels. Daarnaast moet bij de toewijzing van een vrijkomende socialehuurwoning tevens rekening worden gehouden met de rationele bezetting en de leefbaarheid. Dit zijn twee aspecten die door elke socialehuisvestingsmaatschappij op een eigen manier ingevuld kunnen worden. Met rationele bezetting wordt bedoeld dat bij de toewijzing van een woning rekening dient gehouden te worden met de gezinssamenstelling en met de fysieke toestand van de kandidaat-huurder.

Een derde aspect bij de toewijzing dat door elke socialehuisvestingsmaatschappij op een min of meer eigen manier kan worden ingevuld, behelst de afwijkingen van de normale toewijzingsregels. Ook hier kan de specifieke plaatselijke situatie, weliswaar op individuele basis en met een toezicht door de VHM, een rol spelen bij het toewijzingsbeleid van de socialehuisvestingsmaatschappij.

Het socialehuurbesluit voorziet nu dus reeds in heel wat bepalingen die door de socialehuisvestingsmaatschappijen gehanteerd kunnen worden om een eigen toewijzingsbeleid uit te werken. Dit veronderstelt echter wel dat de socialehuisvestingsmaatschappijen het nodige initiatief nemen.

Omwille van de combinatie van dwingende bepalingen en de ruimte voor eigen invulling bij de toewijzingsregels is in het socialehuurbesluit in een instrument voorzien, het intern toewijzingsreglement, waarin de toepassing van al deze toewijzingsregels een concrete vorm kan krijgen. Het socialehuurbesluit blijft echter steeds het toetsingskader van deze interne toewijzingsreglementen.

In het socialehuurbesluit zijn een aantal administratieve procedures ingeschreven, die door de socialehuisvestingsmaatschappijen als belemmerend worden ervaren. In het nieuw socialehuurbesluit zullen deze administratieve procedures dan ook sterk vereenvoudigd worden. Dit betekent echter ook dat de socialehuisvestingsmaatschappijen meer aandacht zullen moeten besteden aan de formele en afdoende motivering van hun beslissingen. Een aanpassing van de toewijzingsregels betekent immers niet dat de socialehuisvestingsmaatschappijen niet onderworpen zijn aan de reglementering met betrekking tot de motivering van bestuurshandelingen.

Ook wil ik hier aanhalen dat de administratie een evaluatie heeft gemaakt van het bestaande huurbesluit. Wat betreft de zorg voor een optimale leefbaarheid en het nastreven van sociale vermenging wordt in deze evaluatie onder meer gesteld: 'De invulling van het begrip leefbaarheid als leidraad bij de toewijzing heeft bij de socialehuisvestingsmaatschappijen een verschillende invulling gekregen. Opvallend hierbij is dat er ruime, veeleer eenzijdige aandacht wordt besteed aan de financiële leefbaarheid van de socialehuisvestingsmaatschappij. Er kunnen hierbij twee strekkingen onderscheiden worden. Een aantal socialehuisvestingsmaatschappijen zijn van mening dat een louter chronologische toewijzing van sociale woningen voor een voldoende sociale vermenging zorgt en op die manier bijdraagt tot een optimale leefbaarheid van het patrimonium.

Een andere strekking wenst een meer actieve rol te spelen bij de toewijzing en wenst dan ook minder belang te hechten aan de chronologie van de inschrijvingen. Deze strekking wenst een proactief toewijzingsbeleid te voeren, waarbij men zo weinig mogelijk gehinderd wordt door administratieve procedures.'

Dit werd bij het onderzoek vastgesteld. Bij de redactie van het nieuw socialehuurbesluit wordt met deze evaluatie zeker rekening gehouden.

Het begrip sociale mix is niet gedefinieerd in het socialehuurbesluit en dit is ook niet aangewezen. In het socialehuurbesluit is bovendien bepaald dat bij de toewijzing met de leefbaarheid rekening moet worden gehouden. Het begrip leefbaarheid is ruimer dan sociale vermenging. De toewijzing is slechts een onderdeel van het beleid op het vlak van het verbeteren van de leefbaarheid. De invulling moet niet zozeer op Vlaams niveau gebeuren, maar wordt het best door de socialehuisvestingsmaatschappij zelf ingevuld. Dit betekent echter

Gabriels

niet dat er geen toezicht wordt uitgeoefend op deze invulling.

In de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering en de VHM, zoals nu bepaald in de Vlaamse Wooncode, zullen voornamelijk de verbintenissen van de VHM worden opgenomen. De beheersovereenkomsten tussen de VHM en de socialehuisvestingsmaatschappijen zouden wel kunnen worden gebruikt om afspraken te maken over de toepassing van de toewijzingsregels. In het socialehuurbesluit is immers bepaald dat de procedure van de individuele afwijkingen vereenvoudigd kan worden na het afsluiten van een beheersovereenkomst tussen de VHM en de betrokken socialehuisvestingsmaatschappij. Aan deze bepaling werd voorlopig nog geen uitvoering gegeven. In het nieuw socialehuurbesluit zal hier rekening mee worden gehouden.

Bovendien moet ook rekening worden gehouden met de beslissingen van beter bestuurlijk beleid. De implementatie van deze beslissingen zal immers een grote invloed hebben op de uitoefening van het toezicht en op de inhoud van de beheersovereenkomsten.

Om een idee te geven van de evolutie van het inkomensprofiel van de sociale huurder heb ik tabellen bij mijn tekst toegevoegd. Deze data worden aangehouden voor 2000 en 2001. Limburg is daarbij de enige provincie die stijgt. Voor het hele Vlaamse Gewest is er een kleine daling voor 2000.

Het nastreven van sociale vermenging is slechts een element binnen het geheel van de toewijzingsregels. Algemeen afwijken van de uniforme toewijzingsregels enkel en alleen om een sociale vermenging te bereiken, is niet toegelaten. Het nastreven van een sociale vermenging mag slechts een rol spelen voor zover het bijdraagt tot het algemeen belang.

Het toezicht op de wijze waarop de socialehuisvestingsmaatschappijen het socialehuurbesluit toepassen is nog steeds een taak van de VHM. De goedkeuring van de interne toewijzingsreglementen heeft hier niets aan gewijzigd. Het intern toewijzingsreglement blijft een kader waarbinnen de toewijzingen kunnen verlopen, maar in individuele gevallen is het nog steeds de VHM die het toezicht uitoefent.

Sedert 1999 heeft de VHM drie klachten – twee schriftelijk, een telefonisch – over toewijzingen-

ontvangen. Er zijn evenwel geen cijfergegevens bekend over het aantal kandidaat-huurders die op basis van artikel 8 van het aangehaalde besluit van 20 oktober 2000 – artikel 7 van het BVR van 29 september 1994 – beroep aantekenden bij de VHM-commissaris. De drie behandelde klachten werden ontvankelijk, doch ongegrond bevonden.

Het nastreven van sociale vermenging veronderstelt dat de socialehuisvestingsmaatschappijen een globaal beleid op dit vlak uitstippelen. In het socialehuurbesluit zullen de procedures bij de toewijzing op dit vlak vereenvoudigd worden, maar uiteindelijk zullen de socialehuisvestingsmaatschappijen hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

Samengevat wil ik stellen dat de sociale mix er moet komen op basis van de leefbaarheid. Hier kan geen concrete beschrijving van worden gegeven, want dan wordt het een bureaucratisch poppenspel. De socialehuisvestingsmaatschappijen weten nu al dat het maatschappelijk draagvlak mag worden gehanteerd om de toewijzing te doen. Er zal vanuit de VHM geen vernietiging meer komen, als men nu reeds anticipatief zou reageren.

De voorzitter : De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe : Ik dank de minister voor het antwoord, maar we staan in feite nog niet veel verder dan een klein jaar geleden. Ik dring erop aan dat de minister zo snel mogelijk duidelijkheid verschaft over het socialehuurstelsel. Wij zijn vandaag al 1 oktober en het wordt krap om 1 januari te halen als we denken aan de berekeningswijze, het organiseren van bouwmaatschappijen en het informeren van de huurders.

Voorts stel ik voor om in de commissie een debat ten gronde te voeren over de leefbaarheid. Misschien zijn er extra middelen nodig voor infrastructuurwerken, gemeenschappelijke lokalen of groenvoorzieningen. De leefbaarheid en de sociale mix zijn belangrijk. Het is op die punten dat we tijdens de verkiezingen worden beoordeeld. Het parlement moet zelf zijn verantwoordelijkheid opnemen en de minister en de regering ideeën aan de hand doen.

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Ik heb niet gezegd dat we daar op het eind van het jaar klaar mee zullen zijn : dat zal wel begin volgend jaar het geval zijn. We overleggen op dit ogenblik nog met alle actoren.

Gabriels

Wat de leefbaarheid betreft, ben ik er geen voorstander van om een en ander centraal in te vullen. Dat moet gebeuren in functie van de plaatselijke omstandigheden. Als we dat voor geheel Vlaanderen willen regelen, dan bezondigen we ons aan een bureaucratische aanpak.

De heer Decaluwe mag me ter verantwoording roepen. Ik heb in dat verband een aantal uitspraken gedaan. Ik zou echter een uitspraak kunnen parafaseren die men waarschijnlijk in de commissiebijeenkomst hiernaast hoort. De minister van Openbare Werken zal er waarschijnlijk zeggen dat hij nog maar een paar jaar die bevoegdheid heeft, en dat men hem niet kan verwijten dat het onderhoud van de gewestwegen niet beter is. (*Opmerking van de heer Carl Decaluwe*)

Ik ben nu een jaar minister van Huisvesting. Ik wil de gemaakte afspraken naleven, maar dat kan niet in een handomdraai. Ik heb met veel organisaties zoals de huurdersverenigingen gesproken. Dat moet nu allemaal in een goede vorm worden gegoten, en het parlement moet weten dat dit beantwoordt aan de bestaande noden.

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : De minister had het over een rapport van de administratie over het toewijzingsbeleid. Kan de commissie dat rapport inkijken en een grondige discussie over het socialehuurbesluit en de sociale mix voeren ? De minister zegt dat hij de actoren erbij betreft. De commissie zou daar ook graag worden bij betrokken.

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Er bestaat zoiets als openbaarheid van bestuur. Ik wil u dat rapport dus niet onthouden. Verder wil ik er vooral voor zorgen dat we met de actoren het voorbereidend werk leveren. Het is belangrijk dat ze zich in het proces herkennen. Ik zal nadien dan de resultaten in de commissie voorleggen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Decaluwe, door mevrouw De Martelaer en door de heer Penris werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Marcel Logist tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de afloop van de SIF-projecten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Logist tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de afloop van de SIF-projecten.

De heer Logist heeft het woord.

De heer Marcel Logist : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, op 1 januari 2003 zal het Sociaal Impulsfonds ophouden te bestaan. Op dat ogenblik worden de SIF-gelden overgeheveld naar het vernieuwde Gemeentefonds. De grotere autonomie van de gemeenten dreigt op sommige plaatsen te ontaarden in een sociale catastrofe. Ik geef u het voorbeeld van wat er in Tienen gebeurt, want dat ken ik zeer goed. Toch wil ik stellen dat de terugschroefing van het sociaal beleid ook elders gebeurt, en dat kan toch niet de bedoeling zijn.

Voor Tienen worden de ongeveer 48 miljoen frank SIF-middelen verminderd met 10 miljoen frank. Een reeks projecten voor de allerarmsten die ertoe moeten leiden dat mensen uit een generatie-oude toestand van armoede geraken, worden stopgezet. Een zeer nuttig project zoals huistaakbegeleiding en taalondersteuning voor allochtone kinderen wordt aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid onttrokken. In Tienen worden een zestal mensen, waaronder de coördinator, ontslagen. Mensen die zich al jarenlang ondanks een onzekere werksituatie inzetten, worden nu afgedankt. De knowhow wordt zomaar overboord gooid.

Het SIF is opgericht om problemen inzake achterstand in Vlaanderen weg te werken. Dat gebeurde op basis van objectieve criteria. Ik vind niet dat het Vlaams Parlement zomaar kan toekijken terwijl de jarenlange inspanningen worden tenietgedaan. De kloof tussen arm en rijk wordt immers almaar groter. Er moeten inspanningen worden geleverd om

Logist

achtergestelde groepen bij te staan, zo niet bestaat het gevaar dat ze definitief moeten afhaken. Toch gaan we er op sociaal vlak op achteruit, en dat is onaanvaardbaar.

Wat is het standpunt van de minister ? Zal hij initiatieven nemen ? Zal hij de gemeenten en steden aanbevelingen overmaken ?

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de vraag van de heer Logist is heel zinvol, want het SIF heeft geleid tot heel belangrijke projecten in de betrokken steden en gemeenten.

Een evaluatie daarvan wordt nu echter achterwege gelaten. Er werd beslist dat het afgelopen is met het SIF. Een deel van de gelden zou naar het Gemeentefonds gaan, en daarnaast zou er nog een Stedenfonds op komst zijn. Tot op heden heb ik echter nog geen informatie gekregen over een evaluatie van het SIF. Er werd niet nagegaan welke belangrijke projecten die daarin waren opgenomen, behouden moeten blijven.

Het SIF werd dus eigenlijk afgeschaft zonder inzicht in wat er in de betrokken gemeenten verder gaat gebeuren. Ik steun dan ook de vraagsteller. Enerzijds gaat het inderdaad om de autonomie van de gemeenten, en hoeven we ons dus niet druk te maken, maar anderzijds, gesteld dat in een aantal gemeenten minder geld zal worden uitgegeven aan het sociaal beleid, belangt dit ook het Vlaams Parlement aan.

Een groot deel van de SIF-middelen zal naar het Stedenfonds gaan. Daarom wordt het debat het best gevoerd bij de bespreking van het decreet daarover, en niet achteraf. Het heeft geen zin a posteriori, na de goedkeuring van het decreet, vragen te stellen over de negatieve aspecten ervan.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, collega's, zoals u stelt, treedt dit decreet inderdaad in werking op 1 januari 2003. Bijgevolg zullen veel gemeenten bij hun begrotingsbesprekingen voor 2003 en 2004 – waar de heer Logist naar ik vermoed op doelt – niet meer kunnen hernemen wat ze dankzij het SIF tot nu toe deden.

Door een maximale bundeling van middelen in het Gemeentefonds wil de Vlaamse regering niet al-

leen de gemeentelijke autonomie bij de besteding van de middelen versterken, maar beoogt ze ook een aanzienlijke vereenvoudiging van de regelgeving, overeenkomstig het Vlaams regeerakkoord.

Mijnheer Logist, samen met anderen hebt u bij de bespreking al gewaarschuwd voor deze evolutie. We hebben toen echter de afweging gemaakt. Moet onze behoedzame houding ten aanzien van de inzichten die jarenlang door middel van het SIF werden ontwikkeld en waarmee de gemeenten hun beleid konden structureren, het zwaarst wegen, of moeten we veeleer het vertrouwen geven aan de gemeenten en hen laten beslissen over de verdere evolutie, overeenkomstig de keuzes van hun gemeenteraad ?

Daarbij werd opgemerkt, ook door mij, dat veel zaken die door de jarenlange steun van het SIF in de gemeenten gebeurden, recurrent van aard zijn, zodat er een beleidsinstrument is gegroeid dat verder dienstig blijft voor de aanpak van een aantal terechte sociale zorgen op het terrein.

Ingevolge deze overwegingen deelde de grote meerderheid het inzicht dat het goed zou zijn het SIF, het Investeringsfonds en het Gemeentefonds samen te brengen, in het besef dat daarmee ook een deel van de verantwoordelijkheden en de keuzes aan de gemeente wordt overgelaten. We meenden dat de sociale gevoeligheid voldoende groot zal zijn om de essentiële dingen verder uit te voeren. Ik ben het trouwens niet met u eens dat alleen de regering er zo over heeft geoordeeld : dit was een algemeen inzicht.

Mijnheer Logist, u gaf een voorbeeld van uw ervaringen in uw gemeente. Ik ben er niet van overtuigd dat uw voorbeeld de algemene tendens weergeeft. In Antwerpen en in Gent is er bijvoorbeeld – zij het minder uitgesproken – een heroriëntatie. Dat is het gevolg van de gemeentelijke democratie. Ik betwijfel of uw ervaring in Tienen een beeld zou geven van de gang van zaken in alle gemeenten. In het verleden werd ten behoeve van het SIF personeel aangeworven, zijn er keuzes gemaakt en dingen ingevoerd die elk jaar worden voortgezet. In de ene stad zal het nog slechts een franje zijn, in de andere zal het veel meer zijn, maar er zal nog steeds een respons zijn op de filosofie van het SIF.

We hebben een keuze gemaakt. De enige mogelijkheid om daar op terug te komen, als u dat echt zou willen, is door een wijziging van het decreet. Ik kan uiteraard een omzendbrief sturen naar de gemeenten om hun aandacht te vragen, maar dat is niet meer waard dan een schietgebedje. Dat kan ons

Van Grembergen

een zekere voldoening geven, maar het zou verder geen resultaat hebben.

Wel zou ik kunnen proberen na te gaan of er werkelijk tabula rasa is gemaakt met de inzichten uit het Sociaal Impulsfonds. Dat zou echter niet eenvoudig zijn, want ook vroeger zijn er evaluatiedossiers geweest. Ik zou daarvoor de mogelijkheden van mijn administratie moeten nagaan, maar zo ver ga ik niet. Ik onthoud wel uw bekommernis, want ze is terecht.

Mijn oren staan niet op mijn rug. Ik besef dat de hele discussie over de sociale bekommernis en de gelden die daaraan moeten worden besteed, in rechtstreeks verband staat met de besteding van de gemeentelijke geldmiddelen en de wijze waarop de gemeenten in problemen zijn geraakt met hun financiering en met het evenwicht van hun begroting.

Er is een beslissing genomen door het parlement, gefundeerd door het voornemen een grotere autonomie te verlenen aan de gemeenten, wat sinds lang hun verzuchting is. Er is geopteerd voor minder betutteling en regelgeving, en tegen een keizerkostermentaliteit op het Martelaarsplein. Daar was globale eensgezindheid over. Niemand, ik ook niet, vreesde ervoor dat de gemeenten – niet de OCMW's – de hele sociale bekommernis van tafel zouden vegen. Ik ga ook niet zo ver in mijn conclusie als u. We zullen daaromtrent een aantal gegevens trachten te verzamelen die ik ter beschikking zal stellen van de hele commissie. Het is het resultaat van een globale parlementaire discussie en een globale parlementaire conclusie bij stemming.

De voorzitter : De heer Logist heeft het woord.

De heer Marcel Logist : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb onthouden dat u dit dossier te gasten tijde zal evalueren.

Wij vrezen ervoor dat de financiële middelen die bedoeld waren om een sociaal beleid te voeren in steden en gemeenten, zullen worden aangepast waardoor er in de toekomst geen sociaal beleid meer zal zijn.

Minister Paul Van Grembergen : Ik wil het volgende met behoedzaamheid zeggen. Er werd me meegedeeld in een aantal steden en gemeenten dat structuren die werden opgezet om een sociaal beleid te voeren voor een deel zichzelf bevestigden als structuur, wat dikwijls gebeurt, waardoor de es-

sentie van het sociale beleid niet kon worden uitgevoerd.

Ik weet ook dat een deel van die structuren vijftien jaar geleden werden opgezet in een periode van werkloosheid waarbij men op die wijze bekwame en sociaal gemotiveerde mensen een opdracht bezorgde. Een opdracht zoekt naar de bestending van zichzelf, soms met recht en rede. Er zullen altijd motieven zijn om dat te funderen. Een aantal beslissingen in sommige gemeenten werden genomen omdat de structuren te zwaar geworden waren en de sociale invulling ten aanzien van het terrein en diegenen die het nodig hebben, niet optimaal meer waren. Dit element behoort mee tot de evaluatie die moet worden gemaakt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Eddy Schuermans tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over het uitwerken van een compensatieplan voor de vrijmaking van de energiemarkt

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Schuermans tot de heer Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over het uitwerken van een compensatieplan voor de vrijmaking van de energiemarkt.

Minister Van Grembergen zal antwoorden namens de minister-president.

De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de concrete aanleiding tot deze vraag is een mededeling van de minister-president van september laatstleden, namelijk dat hij in samenspraak met de federale premier een compensatieplan zou hebben uitgewerkt voor de lokale besturen die minder ontvangsten zullen hebben door de vrijmaking van de energiemarkt. Daarom had ik mijn vraag ook gericht aan de minister-president, want hij poneerde heel uitdrukkelijk dit initiatief. Ik neem aan dat minister Van Grembergen de intenties van de minister-president zal overnemen en een regeringsstandpunt zal verwoorden.

Jarenlang werden de effecten van de vrijmaking van de energiemarkt geminimaliseerd. Ik herinner

Schuermans

u aan uitspraken van minister Stevaert en anderen, die zeer lang hebben volgehouden dat het effect voor de lokale financiën miniem zou zijn en dat de nieuwe taak van de lokale besturen op dit vlak – het distributienetbeheer, de participatie in het transmissienet alsook de verkooporganisaties die ondertussen zijn opgericht – als effect zou hebben dat het peil van de inkomsten op hetzelfde niveau konden worden gehouden. Indien dit eventueel niet het geval zou zijn, werd door minister Stevaert aangekondigd dat een compenserende ongemak-kentaks of een wegenisvergoeding, hoe je het ook wil noemen, zou bijdragen tot het op peil houden van de dividenden voor de lokale besturen.

Die ongemakentaks is dode letter gebleven. We zullen in een andere commissie zo dadelijk de kans hebben om te vragen of de begrafenis van dit initiatief al besteld is. Mijnheer de minister, in uw omzendbrief ten aanzien van de lokale besturen aangaande de opmaak van de volgende begroting en ook van het financieel meerjarenplan dat er onlosmakelijk mee verbonden is, wordt gesteld dat de dividenden kunnen dalen met 50 tot 65 percent ten opzichte van 2002. Het effect zal niet zozeer voelbaar zijn in 2003, maar wel daarna.

Ik lees in het derde punt van de omzendbrief dat door de verdere daling van de dividenden die in 2004 nog ongeveer 35 tot 50 percent van die van 2002 zullen bedragen. Dat betekent een toch wel belangrijke daling van de inkomsten voor de gemeenten, als u weet dat de dividenden voor 10 percent staan van de lokale inkomsten. Een halvering of zelfs meer betekent dan een ernstige handicap. Het was opvallend te vernemen dat na het initiatief van minister Stevaert dat niet doorgaat, namelijk de ongemakentaks, er wel een alternatief zou zijn, namelijk een compensatieplan dat wordt uitgewerkt samen met premier Verhofstadt.

Mijnheer de minister, in welke mate zal dit aangekondigd compensatieplan het verlies van de dividenden compenseren? De gemeenten zijn druk bezig met de opmaak van de begroting voor het volgende jaar en de financiële meerjarenplanning. Mogen ze, en in welke mate, deze compensatie in rekening brengen bij de opmaak van de begrotingsdocumenten?

De voorzitter : Mevrouw De Maght heeft het woord.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is

soms verontrustend op welke wijze de gemeentebesturen worden behandeld – ik blijf dan nog zeer zacht in mijn uitspraken.

Minister Stevaert en zijn kabinetsmedewerker hebben op plaatsen waar beleidsmensen aanwezig waren, duidelijk gesteld dat ten minste 65 percent van de verloren dividenden zouden worden gecompenseerd door het wegenisrecht of de overlasttaks of hoe men het ook wil noemen.

Het is een echte catastrofe, en ik ben jaloers op de Walen, want Wallonië heeft beslist om de energiemarkt pas in 2007 open te stellen. De gemeenten krijgen ondertussen nog altijd dividenden en hebben daarenboven al een soort overlasttaks of riooltaks, of hoe je het wil noemen – als het maar een naam heeft, is het voor mij al goed. In Wallonië bestaan de twee systemen naast elkaar. Daar is men erg vooruitziend geweest en heeft men met het oog op de vrijmaking van de energiemarkt de gemeenten toegelaten een spaarpotje aan te leggen met wat ze nog aan dividenden krijgen uitgekeerd enerzijds en met wat ze al van de nieuwe taksen krijgen toebedeeld anderzijds.

In Vlaanderen is de situatie anders. Een gemeentelijk mandataris vroeg onlangs nog hoe het kwam dat dit in Wallonië werd afgeschoten. Hij kreeg van de medewerker van de minister het antwoord dat de Walen op dat beslissend moment lagen te slapen en het dossier gewoon is doorgedaan. Het antwoord was misschien eerlijk, maar intussen zit Wallonië in die situatie. Ik zal het hierbij houden, al kan ik er wel honderd minuten over spreken. Ik kan bijvoorbeeld het probleem aanhalen van het opstellen van een vijfjarenplan en of dit in de gewone of de buitengewone begroting moet worden opgenomen.

De gemeenten worden tot belastingverhogingen gedreven, al ligt de oorzaak vaak bij de gemeentebesturen zelf, want besparingen zijn ook mogelijk. Vele gemeenten zullen echter hun toevlucht tot beide systemen moeten nemen.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik ben altijd wat geïntimideerd als ik in deze commissie gemeentelijke problemen hoor aansnijden. Het terrein is mij inderdaad niet vreemd, ik ken de problemen. Als ik al verdiensten heb, dan is het wel dat men mij niet op extravagante verklaringen, verwachtingspatronen of toekomstdromen zal kunnen aanspreken. Verder dring

Van Grembergen

ik altijd aan op behoedzaamheid en voorzichtigheid.

De geleidelijke vrijmaking van de energiemarkt vanaf 1 januari 2003 voor de hoogspanningsafnemers en de industriële gasverbruikers en vanaf 1 juli 2003 voor de laagspanningsafnemers en de huishoudelijke gasverbruikers en de negatieve gevolgen hiervan op de gemeentelijke ontvangsten door een vermindering van de dividenden uit de gas- en elektriciteitscommunales, zullen zich in 2003 nog niet doen voelen. Natuurlijk ligt 2004 vlakbij. In 2003 worden de dividenden van 2002 uitgekeerd. De daling van de dividenden zal van toepassing zijn voor 2004, niet vroeger. Een inschatting maken van het inkomstenverlies van de gemeenten is echter technisch een zeer complexe aangelegenheid.

De heer Johan De Roo : Mijn gemeente heeft vorige week een brief gekregen, met de cijfers van de dividenden die wij mogen inschrijven in de begroting 2003. Dit cijfer ligt aanzienlijk lager dan in 2002.

Minister Paul Van Grembergen : Men zegt mij dat die intercommunales met voorschotten werken. Dat zou de oorzaak zijn.

De heer Johan De Roo : De omzendbrief van de intercommunale is vrij duidelijk. Evergem is daar ook bij aangesloten. Het gaat om een aanzienlijk lager bedrag.

Minister Paul Van Grembergen : Op dit ogenblik trachten onze diensten het inkomstenverlies te becijferen. Hierover is er overleg met de federale overheid. De minister-president engageert zich om in de commissie een toelichting over de vordering van het overleg te komen geven. Het spreekt voor zich dat zolang er dienaangaande geen beslissingen werden genomen die wettelijk zijn verankerd, de gemeenten hier nog geen rekening mee kunnen houden bij de opmaak van hun begroting en hun financiële meerjarenplanning. Het verwachtingspatroon wordt niet mee in de begroting ingeschreven.

Net zoals alle besturen moeten ook de lokale besturen bij de opmaak van hun begroting en financiële meerjarenplanning een zo correct mogelijke inschatting maken van hun inkomsten en uitgaven. Er is de omzendbrief van 26 juli 2002. Dit is mijn antwoord, ik kan hier op dit ogenblik niets meer over zeggen.

De heer Eddy Schuermans : Het is een erg ontgoochelend antwoord. Er zijn mensen die de gemeenten al jaren voorhouden dat het teruglopen van de dividenden zal worden gecompenseerd. Dit werd in die termen gesteld en niet als iets waarover zou worden overlegd.

De minister-president schrijft dat er voor de liberalisering van de energiemarkt samen met premier Verhofstadt een compensatieplan wordt uitgewerkt. Als de regering zegt dat er nu een overleg start en zich engageert om toelichtingen over het overleg te geven op het moment dat de begrotingen worden opgemaakt, zou in de omzendbrief kunnen staan dat de gemeenten rekening moeten houden met beduidend minder financiële ontvangsten in 2004. Dit is erg ontgoochelend. Dit engagement zou hier door de minister-president moeten worden verwoord. Ik dring erop aan dat men zo vlug mogelijk vraagt welke gevolgen dit compensatieplan precies zal hebben. Op luchtkastelen kan niet worden gebouwd. Voor de rechtszekerheid van de gemeentebesturen en de belastingbetaler is het geen goede zaak dat we zo lang in het ongewisse worden gelaten.

Minister Paul Van Grembergen : Ik kan u hier geen duidelijker beeld over geven. Ik wil u niets wijsmaken. De minister-president heeft mij meegedeeld dat hij zijn engagement handhaaft om hier met de premier over te praten. Intussen vraag ik de gemeenten dat zij behoedzaam zouden zijn en niets inschrijven wat nog niet is vastgelegd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Johan De Roo tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toestand van de gemeentelijke financiën

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Roo tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toestand van de gemeentelijke financiën.

De heer De Roo heeft het woord.

De heer Johan De Roo : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik had over dit onderwerp een interpellatieverzoek ingediend.

De Roo

Het Bureau heeft daarover beraadslaagd. Ik heb daar zelf het woord niet genomen – ik doe dat nooit over mijn eigen interpellatieverzoeken. Het Bureau heeft mijn verzoek tot het houden van een interpellatie omgezet in een vraag om uitleg. Waarschijnlijk gebeurde dit omdat het niet over een nijpend probleem gaat. Het gaat over de gemeentelijke financiën.

Iedereen kan de tekst ‘Financiële uitdaging voor gemeenten en OCMW’s’ van de VVSG opragen. Als men die financiële uitdagingen overschouwt, dan beseft men hoe frustrerend en ontmoedigend de toestand voor elke burgemeester, elke schepen en elk gemeenteraadslid wel is. Tot vandaag heb ik van de minister altijd eerlijke antwoorden gekregen. Ik heb geen enkele kritiek aan zijn adres. Toch kan ik me niet van de indruk ontdoen dat sommigen in de Vlaamse en federale regering dit probleem wegwuiven. Ze schijnen te denken dat de gemeentelijke bestuurders onbekwaam zijn of hun verantwoordelijkheid niet nemen.

Als we alle steden en gemeenten overschouwen, dan stellen we enorme financiële problemen vast. Blijkbaar zijn alle bestuurders onbekwaam. Ze zouden wellicht allemaal ontslag moeten nemen. Ik ben die mentaliteit van sommigen in de Vlaamse en federale regering spuugzat. Over deze zaak zal ik in de toekomst in hardere bewoordingen spreken dan ik tot vandaag heb gedaan. Dit is slechts een vraag om uitleg. Ik kondig u hier alvast nog een hele reeks interpellaties aan.

Afgelopen zomer heeft de VVSG, die de evolutie van de gemeentelijke aanvullende financiën op de voet volgt, accurate berekeningen gemaakt. De gemeentelijke aanvullende belastingen zijn tijdens de eerste twee jaren van de huidige zittingsperiode aangepast. Het gemiddelde gemeentelijk tarief bedraagt nu 7,01 percent. Dat is een aanzienlijke stijging, want het gemiddelde bedroeg in 2000 6,59 percent en in 2001 6,81 percent. Velen zeggen me vandaag dat ze opnieuw worden verplicht om de belastingen te verhogen. In 2002 hebben 65 gemeenten hun tarief op de aanvullende personenbelasting verhoogd. 1 gemeente heeft het tarief verlaagd, 242 hielden het op een ongewijzigde toestand. In 2001 en 2002 samen noteert men belastingverhogingen voor de APB in 132 gemeenten of 42,9 percent.

Het gemiddelde tarief op de onroerende voorheffing van de Vlaamse gemeenten bedraagt in 2002 1.256 opcentiemen. In 2000 bedroeg dat ge-

middelde nog 1.074 opcentiemen, in 2001 1.169. In 2002 hebben 110 Vlaamse gemeenten hun tarief op de onroerende voorheffing verhoogd. 1 gemeente heeft het tarief verlaagd, 197 gemeenten hielden het op een ongewijzigde toestand. In 2001 waren er 96 stijgers, 1 daler en 211 gemeenten met een ongewijzigde aanslagvoet. In 2001 en 2002 samen steeg het onroerendevoorheffingstarief in 197 Vlaamse gemeenten. Dat is 64 percent van het totaal.

Als men beide belastingen in rekening brengt, dan is volgens de VVSG in 2001 in 211 van de 308 Vlaamse gemeenten een belastingverhoging doorgevoerd. Het is al langer duidelijk dat de gemeenten worden geconfronteerd met een pakket nieuwe financiële uitdagingen. Dat wordt erkend in een omzendbrief die afgelopen zomer aan alle gemeenten is bezorgd. Daarin staan nieuwe richtlijnen voor het opstellen van de gemeentelijke begroting 2003. Uit de cijfers van de VVSG blijkt dat de meerderheid van de besturen geen andere mogelijkheid ziet dan de ontbrekende middelen aan de eigen burgers te vragen. Ik kan me goed indenken dat geen enkel gemeentebestuur zo’n belastingverhoging met plezier doorvoert. Dat is zeker het geval nu de federale en Vlaamse regeringen ons overrompelen met belastingverlagingen en de alles-is-gratis-cultuur.

Vanochtend vergaderde ik met de zonechef van de politie van mijn gemeente. Hij gaf me een overzicht van de premiestelsels die bij de politie in voege zijn. Ik heb er iets nieuws ontdekt. Politie mensen die illegaal in ons land verblijvende vreemdelingen naar Zaventem vervoeren om hen het land uit te zetten, doen dat tijdens de werkuren, met de politie-auto. De gemeente betaalt dit. Wel, die politie mensen krijgen een bijkomende premie om de vreemdelingen naar Zaventem te vervoeren. Die premie komt bovenop de regelingen in het bijzonder interessant politiestatuut. We kunnen ons nog aan vanalles verwachten, maar het komt blijkbaar altijd neer op zeer zware uitgaven voor de gemeenten.

Ik wil de minister een aantal vragen voorleggen. Kan de minister de invloed schetsen van de geplande verlaging van de federale personenbelasting? Vreest hij niet dat die verlaging bijkomende gemeentelijke belastingverhogingen zal teweegbrengen? Op welke wijze interpreteert hij de berekeningen van de VVSG? Waarom erkende de Vlaamse regering pas in de omzendbrief over de begrotingsrichtlijnen de financiële uitdagingen voor de Vlaamse gemeenten?

De Roo

De omzendbrief verschilt van de vroegere. Ik erken dat. Dat is positief, en is ook te danken aan het beleid van de huidige minister. Ik heb me echter voorgenomen om in de toekomst voor elke nieuwe richtlijn te onderzoeken of de gemeente ze wel kan betalen. Het kan niet dat de overheid nieuwe opdrachten geeft, maar daar geen middelen ter beschikking voor stelt. Als dat nog gebeurt, dan zal ik als burgemeester onderzoeken of we die richtlijnen zullen uitvoeren. Ik ben van mening dat dit zonder nieuwe middelen niet moet gebeuren. De hogere overheid moet dan maar de moed opbrengen om sancties te treffen tegen de burgemeester.

Ik geef een voorbeeld. Er is een nieuwe omzendbrief op komst van minister Duquesne. Daarin staat dat het onderzoek van de economische, financiële en fiscale fraudedossiers ook wordt toegewezen aan de gemeentepolitie. Daarvoor is nochtans gespecialiseerde kennis nodig. De zonechefs zijn al van die omzendbrief op de hoogte gebracht. Als er geen nieuwe middelen komen, kan die taak echter niet aan de lokale politie worden toevertrouwd. Dit is een exclusieve taak voor de federale politie, die meer gespecialiseerde economische en fiscale fraudedossiers moet onderzoeken. Dat kan niet worden toegewezen aan de kleine zones. Ik zal in mijn zone in elk geval het standpunt innemen dat onze politie zich daar niet mee kan bemoeien. Het is een federale aangelegenheid die we niet op het lokale vlak kunnen aanpakken, zeker niet zonder nieuwe middelen.

Dit is maar één voorbeeld van de dingen die op ons afkomen en die niet langer onder tafel kunnen worden geveegd.

De voorzitter : Mevrouw De Maght heeft het woord.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zou niet bestempeld willen worden als iemand met twee gezichten. Het is dan ook mijn gewoonte te zeggen wat ik meen en waar het om gaat, en door middel van gesprek aan oplossingen te werken.

De waarheid heeft haar rechten : we constateren inderdaad gebreken, en we moeten die aanklagen en er oplossingen voor vragen. Vooraleer we klagen over het verlies aan dividenden van de energiemarkt, moeten we aan de bevolking ook duidelijk durven zeggen dat die dividenden een verdoken vorm van belasting waren. Dat is de waarheid. Nu krijgen we weliswaar minder, maar de dividenden

waren een verdoken belasting en waren bedoeld om de steden en gemeenten inkomsten te gunnen.

Ik sluit me echter voor het grootste deel aan bij het betoog van de heer De Roo. Eén van de principesbeslissingen van de verschillende regeringen is dat er telkens een kosten-batenanalyse zou worden gemaakt. Ik heb ooit gezegd dat een minister 's morgens opstaat, in de spiegel kijkt en zich afvraagt met welk nieuw initiatief hij vandaag zal uitpakken. De ene dag is het één universiteit, de andere dag is het gratis rijden met de trein voor baby's van zes maanden, enzovoort. Er is echter een kosten-batenanalyse nodig.

Tevens is het belangrijk dat de administratie Binnenlandse Aangelegenheden begrip heeft voor de manier waarop de gemeenten hun financiën moeten beheren. Als er wordt gevraagd om bepaalde inkomsten in de gewone dienst te mogen boeken, dan heeft dat zo zijn redenen. Daar hangt ons vijfjarenplan vanaf.

Mijnheer de minister, daarom vraag ik u de omzendbrief met de begrotingsonderrichtingen nog eens te bekijken. Bovendien vraag ik u nieuwe onderrichtingen te geven met betrekking tot de aanpassing van het OCMW-decreet. Hoewel die aanpassing al was goedgekeurd voordat de onderrichtingen werden verstrekt, werd ze er niet in opgenomen. Ik vraag u ons toe te laten de boeking van de inkomsten uit dividenden of uit verkopen zoveel mogelijk in de gewone dienst op te nemen. Daar hangt immers vanaf of ons vijfjarenplan al dan niet verlieslatend zal zijn.

Ik weet dat er in de administratie mensen zijn die dit niet graag horen, maar we hebben genoeg argumenten om te bewijzen dat onze theorie, die ook door gemeentelijke mandatarissen en schepenen van Financiën wordt verdedigd, gewettigd is. U moet met die verantwoordelijken een gesprek durven aangaan.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het klopt dat de dividenden een verdoken vorm van belasting waren, zoals mevrouw De Maght zei. Wel zal de komende jaren nog moeten blijken in hoeverre de liberalisering zal leiden tot dalende elektriciteitsstarieven. Zo niet, dan maakt die liberalisering tweemaal slachtoffers, namelijk zowel de burgers als de gemeenten. Ik blijf zulke liberalisering dus kritisch bekijken. *(Opmerkingen van mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht)*

Holemans

Een tweede opmerking betreft de omzendbrief en de opmaak van de begrotingen. Recent las ik in een krant een opmerkelijk bericht. De minister werd erin vernoemd, zodat ik vermoed dat hij ervan op de hoogte is. Om te voldoen aan de begrotingsrichtlijnen zou de stad Gent van plan zijn de politiebegroting met 2 miljoen euro te verlagen. In de krant stond dat de heer De Ruyver, persoonlijk adviseur van premier Verhofstadt, had gezegd dat minister Van Grembergen dat nooit zou toelaten. Het is opmerkelijk dat een adviseur van de federale premier weet wat een Vlaams minister al dan niet zal toelaten. Mijnheer de minister, het zou beter zijn van u persoonlijk het juiste antwoord te vernemen.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, naar mijn mening is er een omzendbrief van federaal minister Verwilghen waarin staat dat de lokale politiezones kunnen weigeren juridische onderzoeken te doen. Daar zou ik ook op staan.

Ik treed de heer De Roo bij dat er harde kritiek is op de hogere overheden die allerlei maatregelen treffen die gevolgen hebben voor het beleid van de gemeenten. We moeten de realiteit zien zoals ze is. Iedereen weet dat er uitdagingen zijn en dat we goed uit onze doppen zullen moeten kijken.

De moeilijkheden komen vooral van de federale overheid, met de politiehervorming, en in de tweede plaats van Europa. We zullen dus de belastingen moeten verhogen. Het verhaal moet eenduidig worden gebracht. De federale overheid moet zeggen dat het niet is omdat er op federaal niveau een belastingverlaging wordt doorgevoerd, dat er op lokaal niveau geen belastingverhoging mogelijk is. Er werd hier gezegd dat de dividenden bedoeld waren om de kas van de lokale gemeenschappen te spijzen. Als die bron van inkomsten stilvalt, dan moet het geld ergens anders worden gehaald. Daar mag de federale overheid geen kritiek op hebben, want dat is een tegendraadse houding.

De voorzitter : Mijnheer De Roo, het is op aanraden van mezelf, als voorzitter van de commissie, dat het Bureau beslist heeft om uw interpellatie om te zetten in een vraag om uitleg. Het probleem is immers reeds meerdere malen in deze commissie besproken, ook onder de vorm van interpellaties.

Bovendien zullen we het uitgebreid kunnen bespreken naar aanleiding van de begroting.

U kondigt aan sterkere politieke middelen te zullen inzetten, wat uw goed recht is, en wat u wellicht ook zult doen. Als voorzitter kan ik u dan alleen maar aanraden het middel van de interpellatie niet te vaak te gebruiken, want dat heeft geen effect meer. Het is enkel nuttig als er nieuwe politieke elementen in het dossier komen. Nu is er alleen een politiek element op het federale niveau, namelijk de brief van minister Duquesne.

Ik raad u veeleer het wapen van de resolutie aan. Dat biedt u onbeperkte spreektijd zodat u veel sterker kunt mobiliseren.

De heer Johan De Roo : De houding van het Bureau is dat, als een interpellatieverzoek niet wordt aanvaard als interpellatie, maar wel als vraag om uitleg, er nadien nog steeds over kan worden geïnterpelleerd. Dat is ook logisch. U zult er niet alleen over beslissen.

De voorzitter : U kent de politiek van het Bureau beter, en als voorzitter schik ik me naar de instructies van het Bureau, waar u zelf deel van uitmaakt, om het wapen van de interpellatie niet te veel te gebruiken. (*Opmerkingen van de heer Johan De Roo*)

Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de kern van de vraag van de heer De Roo is : kan de minister de invloed weergeven van de geplande federale verlaging van de personenbelasting op de inkomsten van de gemeenten ? Alles wat erbuiten valt, behoort tot de autonomie van de gemeenten en tot hun eigen inschatting.

Ik weet ook wel dat het overbrengen van een boodschap van belastingen aan burgers niet eenvoudig is en risico's inhoudt. Een boodschap van verlaging is een Messiaanse boodschap die voortdurend wordt herhaald, tot blijkt dat het maar voor de helft kan. De geplande verlaging van de federale personenbelasting is gespreid in de tijd en zal pas tegen 2006 zijn volle effect bereiken. De invloed hiervan op de gemeentelijke ontvangsten uit de fiscaliteit voor het begrotingsjaar 2003 is veeleer gering – en dit is een eufemisme. Bij gelijke gemeentelijke aanslagvoeten en onafhankelijk van de economische groei wordt voor 2003 een minderontvangst geraamd van 2,5 percent van de gemeentelijke ontvangsten uit de aanvullende personenbe-

Van Grembergen

lasting. Er wordt hierover een groter verhaal verteld, maar dit is het nuchtere cijfer.

Voor het begrotingsjaar 2006 kan dit worden berekend op gemiddeld 11 percent minder aanvullende personenbelasting. Uiteraard zijn dit gemiddelden en is de situatie verschillend van gemeente tot gemeente. De heer De Roo, van wie ik de ernst in heel deze problematiek voldoende erken en hoog inschat, suggereert een verband tussen de federale verlaging van de personenbelasting en de verhoging van de gemeentelijke aanvullende personenbelasting en de opcentiemen op de onroerende voorheffing tijdens 2001 en 2002. Dit verband naar 2001 en 2002 is niet juist. In de communicatie werd daarover al een verband gelegd. Ik begrijp dat om vele redenen, maar ten aanzien van de feiten kan dat nog niet als een gegeven voor 2001 en 2002 worden ingebracht.

De gemeenten kunnen voor de komende jaren zelf beslissen of ze de federale overheid willen volgen in de vermindering van de fiscale druk op arbeid of niet. Indien ze dit niet wensen, kunnen de gemeenten deze minderontvangsten compenseren door hun eigen aanslagvoeten op te trekken. Er bestaat gemeentelijke autonomie in verband met de fiscaliteit. Dit vormt geen probleem. De verhoging van het percentage van de aanslagvoeten betekent in geval van verlaging van de massa waarop de opcentiemen worden geheven, hoegenaamd niet dat de lokale fiscale druk verhoogt. Ook dat moet men mee inschatten. Die blijft gelijk, net als de gemeentelijke fiscale ontvangsten. Globaal gezien vermindert de fiscale druk voor de burger wel degelijk door de federale belastingverlaging. De stelling is door ons overigens reeds meermaals verkondigd, ook nog in onze omzendbrief met richtlijnen voor de begrotingsopmaak voor de gemeenten.

We hebben op mijn kabinet met de administratie zelfs nagedacht over de manier waarop we de gemeenten kunnen verlossen van de ongemakkelijke boodschap dat ze op gemeentelijk vlak een verhoging moeten invoeren ten opzichte van de verlaging die op federaal vlak wordt doorgevoerd. Daardoor zouden ze bijna automatisch hetzelfde bedrag kunnen ontvangen als de voorgaande jaren. We zijn er niet in geslaagd er een formule voor te vinden. Bovendien moet dit op federaal niveau worden uitgevoerd. Ik weet dat daardoor gemeenten zelf met de moeilijke boodschappen zitten aan de gemeenteraden en de bevolking van een verhoging van de gemeentelijke lasten. Dat worden natuurlijk de hoofdtitels in de regionale pers en daar-

door komt de gemeentelijke democratie mede onder druk.

De Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten volgt de evolutie van de aanslagvoeten in de 308 Vlaamse gemeenten nauwkeurig op. De cijfers van de VVSG zijn correct en tonen aan dat een meerderheid van gemeenten de aanslagvoeten hebben verhoogd, maar dat dit geen algemeen gegeven is. Elke gemeente bepaalt autonoom hoe ze het begrotingsevenwicht wil realiseren. Historisch gezien is een verhoging van de lokale fiscaliteit het meest voorkomend in de eerste jaren na de gemeenteraadsverkiezingen. Nooit werd door de Vlaamse regering of door mezelf lichtzinnig gedaan over de financiële situatie en de uitdagingen van de Vlaamse gemeenten. Wel werd door de Vlaamse regering en door mezelf steeds voorgehouden dat alle partners hun verantwoordelijkheid moeten nemen en dat het steeds maar wijzen van de gemeenten naar de hogere of de Vlaamse overheid, een gemakkelijke vluchtheuvel is die soms – niet altijd – wordt genomen.

Ik maak nog een algemene politieke beschouwing. Een federale mededeling van belastingverlaging heeft bij de hele publieke opinie weerklank gevonden, waarvan men tot in 2006 de maximale resultaten zal verwachten. Men kan discussiëren over de zin of de onzin ervan, maar de federale regering had de bedoeling om met die mededeling het bedrijfsleven aan te sporen om opnieuw te investeren. Ook op Vlaams niveau wordt een belastingvermindering aangekondigd. Dit is natuurlijk voor de gemeenten een dubbele moeilijkheid omdat ze op dat ogenblik verplicht worden om de belastingen te verhogen. Dit is een tegenindicatie ten aanzien van de publieke opinie aangaande de lastenvermindering.

De heer Johan De Roo : Ik zal er nog over interpellieren. Het zal nog zover komen dat er een interpellatie komt in de openbare vergadering.

De voorzitter : Mijnheer De Roo, we zullen uw interpellatieverzoek op zijn merites onderzoeken.

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Kan de minister antwoord geven op mijn vraag over wat ik in de pers heb gelezen ?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Wat de politiebegrotingen betreft, is er een federaal specifiek toezicht uit te oefenen door de gouverneur, zoals bepaald in de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus. Wat de gemeentebegrotingen betreft, is er een gewestelijk algemeen toezicht.

Ik kan mij dus niet inlaten met de politiebegrotingen, tenzij men daarin uitgaven zou voorzien die financieel niet haalbaar zijn voor de gemeente en dus niet gelijktijdig in de gemeentebegroting ingeschreven worden. Ik kan wel medelen dat de gemeenten minimaal de uitgaven die uit de politiewet voortvloeien, moeten begroten. Anderzijds is het correct dat de federale dotatie uitsluitend voor politie-uitgaven mag aangewend worden.

Het is dus aan de federale overheid om te oordelen of een gemeente haar wettelijke taak ten aanzien van politie al of niet vertaalt in haar politiebegroting. De Vlaamse overheid zal haar verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de gemeentebegrotingen. Zoals gezegd dient een gelijkaardig bedrag in de gemeente- en politiebegroting ingeschreven te worden.

De voorzitter : Het incident is gesloten

– *Het incident wordt gesloten om 15.30 uur.*
